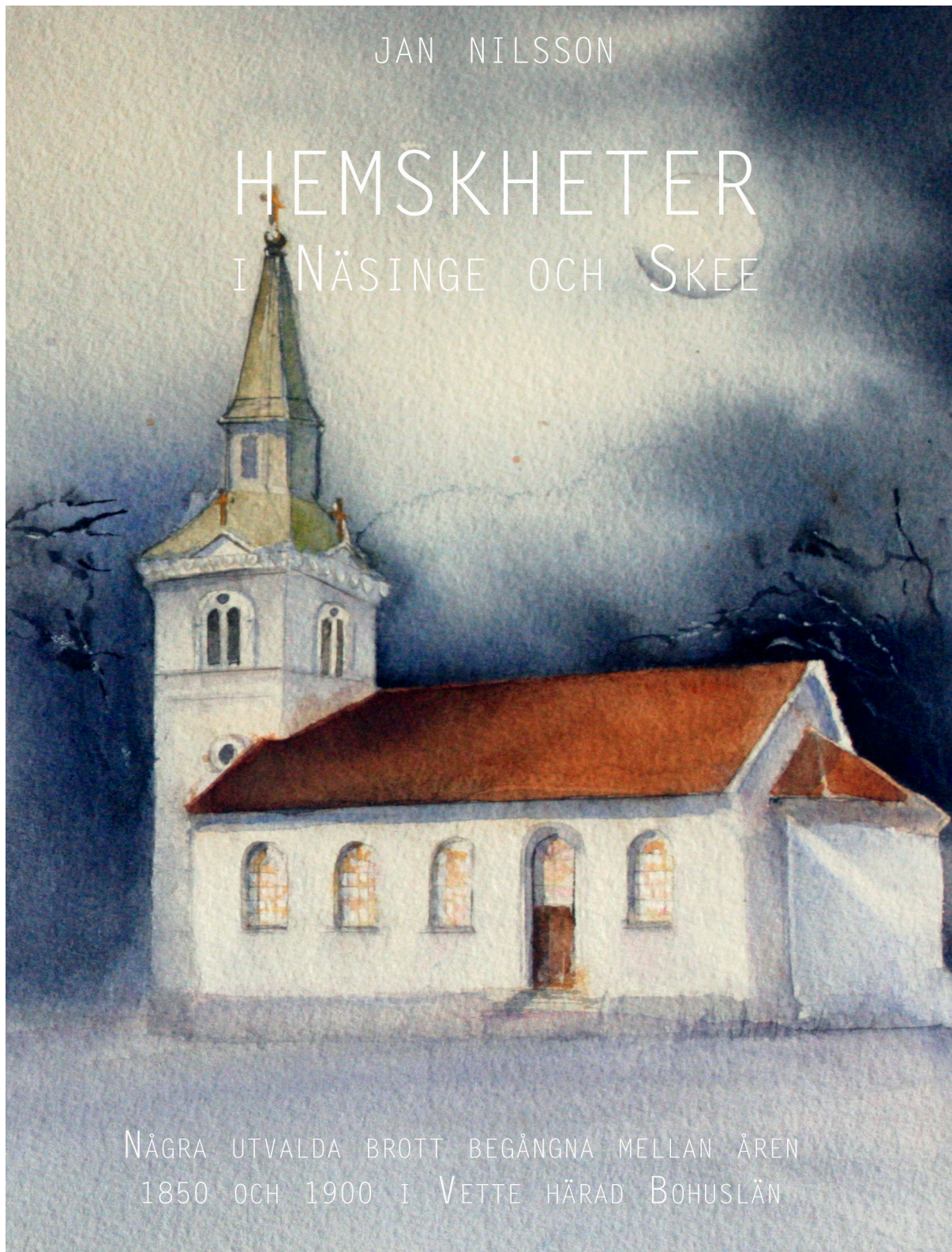

KÄLLMATERIAL

JAN NILSSON

HEMSKHETER

I NÄSINGE OCH SKEE

NÅGRA UTVALDA BROTT BEGÅNGNA MELLAN ÅREN
1850 OCH 1900 I VETTE HÄRAD BOHUSLÄN

9. VANVÅRD AV BARN
BEGÅNGET: 1867
GÄRNINGSMAN: ANNA MARIA OLSDOTTER UNDER BJÖRKE

Utdrag ur domboken från Vette Häradsrätt.
Innehåller alla ingående handlingar i aktuellt mål.

Själva protokollsanteckningarna i domboken har vit bakgrund.

Till protokollet bilagda handlingar har grå bakgrund.

Originalhandlingarna kan till vissa delar vara svåra att tyda. Dels kan det bero på bläckfläckar, bortrivet papper eller att inbindningen av domboken gjorts så att ena kanten av en handling blivit "osynlig". Renskrift av texterna har gjorts så långt det är möjligt. Där texten ej kunnat tolkats, har ett frågetecken angetts.

Varje protokoll eller handling inleds med ett id-nr, ex. (v278495.b12480.s2469). Detta nr är ett id som används av företaget Arkiv Digital, när de katalogiserar och lägger ut materialet på internet. Du kan själv, med hjälp av detta id, söka fram aktuellt material på internet, men du måste då prenumerera på tjänsten. En sådan prenumeration kan lösas direkt på Arkiv Digitals hemsida.

Jan Nilsson

v281414.b3870

1868 den 25 Maj

No 89

Domhafvanden föredrager följande, honom den 2 dennes från Kronolänsmannen i häradet C G Ljungqvist tillhandakomme handlingar:

1 en så lydande skrifvelse:

“Till Herr Domhafvanden i Wette etc

Litt E.6.

v281414.b3840

No 89 Litt E.6.

Till Herr Domhafvanden i Wette härad!

På grund af order från Herr Kronofogde R af den 21 sistlidne mars, får jag ödmjukligen anhålla om Domstolens beslut af hvem kostnader för rättsmedicinsk undersökning å liket efter pigan Anna Maria Olsdotters från Skee, flickebarn, utgörande 63 Rdr 62 öre rmt, skall gälda, i hvilket hänseende obduktionen av polisundersökningensprotokollet bifogas.

Rörvik den 30 April 1868

C G Ljungqvist

2 de i skrifvelsen åberopade polisundersöknings- och obduktionsprotokollen, hvilka äro af följande lydelse:

“Protokoll hållet vid förhör etc

Litt E.7.

v281414.b3830

No 89 Litt E.7.

**Protokoll hållet vid förhör
angående pigan Anna Maria
Olsdotters under Björke aflidne
fem månaders gamla barn,
vid Skee kyrka den 2 Januari
1868.**

SD och i anledning af Pastors skrifvelse af den 27 sistlidne December derom, att förenämnda barn, enligt allmänna omdömet, ljutiti döden genom vanvård förhördes nu Ordningssmannen Olof Andersson i Treje, som berättade:

Pigan Anna Maria försökte under sitt hafvande tillstånd att dölja detsamma, att vid anledning af uppmaning, ordningssmannen varnat henne för att, enligt hvad allmänt sades, vanvårda barnet, att nu, sedan barnet aflidit, allmänna tanken är den, att detsamma ljutiti döden genom vanvård.

Hustru Matilda Niklasdotter från Läcklingsmyren under Björke besöktes, att Anna Maria då barnet var endast omkring åtta dagar gammalt gick långt från hemmet der barnet låg, utan att någon menniska fanns i huset, vid ett tillfälle gick vittnet förbi Annas hem, då barnet äfvenledes var ensamt och då hade modern och barnets mormoder gått till en granne som låg 1/2 mil från deras hem - barnet var då omkring en månad gammalt. Vid ett annat tillfälle som vittnet passerade Anna Marias hem, var dörren stängd och förmärkte vittnet då barnet svagt qvida och tycktes på detta att det led med barnet, hvarföre hon bröt upp dörren och kom in samt förnam då vid hon upptog barnet, att detta under sina rörelser fått en yleschal omkring hufvudet, så att det var nära qväft; men efter det vittnet en stund arbetat med barnet, qvicknade det vid och mottog vittnets bröst samt började dia; då tillstädeskom en piga Johanna Helsing, som äfvenledes för-

märkt barnets värnlösa tillstånd och gått att skaffa hjälp för att slippa in i stugan, neml Olaus Larsson och hans syster Charlotta från Björke; under tiden kom Anna Maria hem, och var så mycket otidig för hvad som gjorts under hennes frånvaro - så väl hon som hennes mor hafva hotat dem som varest för barnets vanvård.

Som ofvan

C G Ljungqvist

Protokollets riktighet bestyrkes

U E Nilsson Johannes Andersson

Vidimeras

Ex officio

C G Ljungqvist

“Protokoll hållet vid den etc

Litt E.8.

v281414.b3850

No 89 Litt E.8.

Protokoll hållet vid den medikolegala obduktion, som på Konungens Befallningshafvandes förordnande af undertcknad verkställdes å Pigan Anna Maria Olsdotters aflidna 5 månader gamla flickebarn den 8 Januari 1866. Obduktionen förrättades i Skee och avsågs fostret hafva aflidit tillfölje af vanvård.

Wid förrättningen voro närvarande Kronolänsman C Ljungqvist, ? H Nilsson och Kyrkvaktaren Johannes Andersson

Species facti Wid polisförhör har blifvit utrönt, att Pigan Anna Maria Olsdotter försökt dölja sitt hafvandeskap; att hon, som bodde tillsammans med sin moder, tillika med denna sedan aflägsnade sig långstads från hemmet och lät barnet ligga ensam hemma, och flera personer åtskillga gånger gått förbi huset och hörde barnet qvida; att de en gång uppbrutit dörren och funnit det nära qväft af en yleschal, som var bunden omkring hufvudet; att ett allmänt rykte var gängse att barnet vanvårdats.

Yttre besigtning

Liket ligger svept i en kista, väger ? och är 1 aln och 1 decimeter långt. Midt på pannan finnes ett skrubbsår af omkring ett 2 öres storlek. Den främre fontanellen är öppen, den bakre slutna. Från mun och näsa utrinne en tunn blodaktig vätska. Öronen ? af ?. Liket i allmänhet af dåligt hull, derest synes de öfre extermiteterna voro mest afmagrade, buken grönfärgad och uppdrifven af gas, ingen likstelhet. I nacken en stor kadaverröd blånad. Ögon och mun slutna. Omkring [änd]öppningen fläckar af gula, tunna ekskrementer.

Barnet afled den 9 Dec 1867

Inre besigtning

1. Hufvudet

Å nacken befinnes cellväfnaden infiltrerad af blodig vätska/kadaverös trans sadation. Hjessan i upplösningstillstånd, kan ej undersökas. Hufvudskålsbenen hela.

2. Bröstat

Ej något fett under huden. Lungorna friska, men serdeles blodfattiga. Vid hjertat ej något att anmärka. Hjertsäcken tom.

3. Buken

Lefvern vanligt ljus till färgen, af vanlig storlek. Gallblåsan tom. Mjelten sladdrig och blodfattig. Urinblåsan innehåller ett par theskedar urin.

Magsäcken innehåller omkring 1 matsked ljus, flockig vätska, dess hinnor mer än vanligt tjocka och betäckta med ett segt slem. Tunntarmarna tomma, tjocktarmen innehåller tunna gulaktiga ekskrementer. Hela tarmkanalen blek och blodfattig. Mesenterialkörtlarna förstörade.

Sålunda befunnet, sanningsenligt dikteradt, upplöst och justeradt intygar

W A Ingelsson

Att alla kaviteter blifvit öppnade och protokollet under tiden dikteradt intygar:

Utlåtande

Af hvad sålunda blifvit visadt synes att Pigan Anna Maria Olsdotters flickebarn aflidit af tvinsot*; ock har besigtningen ock liköppningen ej kunnat ådagalägga att barnet aflidit tillfölje af vanvård hvilket jag ej allenast på min aflagda embetsed intygar utan ock med denna min edliga förpligtelse "så sant mig Gud hjelpe till lif och säl", bekräftar

W A Ingelsson

Vidimeras

ex officio

W A Ingelsson

* Detsamma som avtynande, försvagning, förtvining. Tvinsot yttrar sig med kraftig avmagring till den grad att hela kroppen vanställs och muskelstyrkan förloras. Även lungсот och tvärsot kallades tvinsot.

Efter det förestående handlingar blifvit föredragna meddelar Kronolänsmannen C G Ljungqvist, hvilken är vid Rätten tillstädes, att något förordnande för Provincialläkaren Ingelsson att verkställa ifrågakomna obduktion aldrig utfärdats af Konungens Befallningshafvande i länet, utan hade obduktionen af honom verkställts endast på grund af Ljungqvists egna order, emedan så lång tid kom att förflyta emellan det obducerade barnets död och polisförhöret, att Ljungqvist ej medhann hos Kgs Befhde eller Domaren utverka förordnande för Ingelsson att erkställa obduktionen, innan det hade blifvit för sent.

Utslag

afsagdt den 10 Augusti 1868

Ehuru väl Koronolänsmannen C G Ljungqvist varit obehörig att anmoda Provincialläkaren W A Ingelsson om ifrågakomna obduktionens verkställande å pigan Anna Maria Olsdotters under Björke den 9 December 1867 aflidna flickebarn; dock som af polisförhørsprotokollet inhemtas, ej mindre att rykte varit i orten gängse derom att nämnda barn ljutit döden af vanvård, än ock att sannolika skäl för ryktets verklighet förefunnits, samt vidnämnda förhållande Kgs Befhde eller domaren, om Ljungqvist det inrapporterat saken, efter all sannolikhet ej kunnat undgå att anmoda Provincialläkaren om obduktion, hvarigenom uppstått lika kostnader med de ifrågavarande; alltså och enär K. Br. om 9 Juni 1762 föreskrifer, att omkostnader vid läkarebesigtningen skola, då brottslighet ej varit vållande till densamma, ersättas af statsmedel samt ofvanintagna läkarattesten utvisar, att ofvanbemälda flickebarnet aflidit utan annans vållande, pröfvar HdRn lagligt förordna att ersättning för obduktionen skall af statsmedel utgå med det belopp, som Kungl

Sundhetskollégium redan har fastställt eller framdeles i vederbörlig ordning kan komma att fastställa.